

Tıp Tarihi Enstitüsü

Röportaj: TAHSİN TUNALI

TÜRKİYE'DE, tarih ilmiyle ilgili, geniş imkânlı ve iyi kurulmuş müesseselerden biri de Türk Tıp Tarihi Enstitüsü'dür. Enstitünün bir de Türk Tıp Tarihi Kurumu vardır. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı olan bu müessese, şimdiye kadar pek çok kitap, dergi ve broşür yayınlamıştır. Bunlar, yalnız tıp tarihi değil, Türk sanat tarihinin çeşitli dalları üzerinde kaleme alınmış eserlerdir. Enstitü, İstanbul Üniversitesi merkez binasının (eski Harbiye Nezareti) sol kınadında, birinci katta birçok salonu içine alıyor. Önce Enstitü'nün kurucusu olan değerli ilim adamı, sanatkâr ve tarihçi Ord. Prof. Dr. Ahmed Süheyl Ünver'le konuşuyorum:

— Kısaca biyografinizi anlatır mısınız?

— 1898'de İstanbul'da doğdum. Fakir büyüdüm. 1920'de 22 yaşında doktor çıktım. Büyük tıp bilginimiz rahmetli Akıl Muhtar Bey, beni elimden tuttu. Paris'e ihtisas yapmaya gönderdi ve üzerimden himayesini eksik etmedi. 1929'da asistan olarak İstanbul Üniversitesine intisâb ettim. 1933'te Üniversite ıslahatında doçent oldum ve Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü'nü kurdum.

— Affedersiniz, sözünüzü kestim. Sizden önce üniversitelerimizde tıp tarihi

okutulmaz mıydı?

— Hayır, yalnız vaktiyle Dr. Galib Atâ Bey, iki yıl tıp tarihi okutmuştur. Yoksa böyle bir kürsü yoktu. Şimdi tıp tarihi bir sömestrdir ve devam mecburîdir. Ne diyordum? 1939'da profesör ve 1954'te ordinaryüs oldum.

— Sizden başka bu kürsüde kimler var?

— Başta değerli arkadaşım Prof. Dr. Bedi Şehsüvaroğlu var. Ben, Tıp ve Dişçilik Fakülteleri'nde, arkadaşım da Eczacılık Fakültesi'nde, bu dersi okutuyoruz. Ayrıca doçent olmaya hazırlanan Dr. Sırrı Akıncı ile Dr. Emine Atabek ve birkaç asistanım var. Bilhassa asistan ve sekreterim olan Tülay Tozanlı, gördüğünüz gibi bana çok yardımcı olmaktadır.

Gerçekten Tülay Tozanlı, profesörünün istediği herhangi bir dosya veya vesikayı, birkaç saniyede buluyor, hepsinin muhteviyatını biliyordu. Süheyl Ünver:

— Bir de okutman (lektör) arkadaşımız var, diye sözlerine devam etti: İsmail Eren. Kendisinin Osmanlı tarihi üzerinde çok değerli incelemeleri vardır, okumuşsunuzdur. Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun da birçok üyesi var. Bunlardan emekli general Nazmi Çağan Paşa, daima bizimle çalışır. Prof. Şehsüvaroğlu'nun eserlerinin listesini, güzel bir bibliyografya

Ord. Prof. Dr. Ahmed Süheyl Ünver

kitabı halinde yayınlamıştır.

— Üye olduğunuz kurumlar hakkında bilgi de rica edebilir miyim?

— 18 Türk ve yabancı ilmi kurumun üyesiyim. Bu arada Türk Tarih Kurumu'nu ve Türk Dil Kurumu'nu, Türkiye Tıp Akademisi'ni, Milletlerarası Tıp Akademisi'ni ve nihayet benden başka ancak iki Türk'ün, Atatük'ün ve Said Faik'in üye seçildikleri Amerika'daki Marc Twain Cemiyeti'ni sayabilirim. Tarih Kurumu'na, **Selçuk Tababeti Tarihi** adlı kitabımdan dolayı 1940'ta üye seçildim.

— Biraz da sanat cephenizden bahsedersiniz?

— Yakın zamanlara kadar Güzel Sanatlar Akademisi'nde Türk minyatür ve tezhiyat hocasıydım. Şimdi aynı dersi üniversitede veriyorum.

Süheyl Ünver'in, ressam, bilhassa çok değerli bir minyatürçü, tezhiyatçı, tezhipçi ve hattat olduğunu burada kaydetmek lâzımdır. Türk pullarındaki tarihi resim ve motiflerin bir kısmını, o çizmiştir. Avrupa'yı, Yakın Doğu'yu, Birleşik Devletler'i birçok defalar ziyaret etmiş olan Süheyl Ünver, dış ülkelerde de tanınan milletlerarası bir şahsiyet. Avrupa ve Amerika literatüründe adı sık sık geçiyor. Büyük yabancı dergiler kendisiyle birçok röportaj yapmış. Süheyl Ünver'in diğer bir hususiyeti, yorulmak bilmez bir araştırmacı olması. Pek değişik bahislerde sayısı yüze yaklaşan kitap ve risalenin müellifi. Yazdığı makaleler binlerce.

—Arşiviniz hakkında bilgi rica edebilir miyim? diye değerli bilgine son sorumu soruyorum.

Prof. Dr. Bedi Nuri Şehsüvaroğlu

*Ord. Prof. Dr.
A. S. Ünver,
Türk tezyinatı
öğrencileriyle bir
çalışma anında.*

— Efendim, gördüğünüz arşiv, «Ünver Arşivi» dir. Tamamen şahsî çalışma ve emeğimle toplanmıştır. Bunların bir kısmını, kitaplarımla beraber Ankara'da Türk Tarih Kurumu'na hibe etmeye hazırlanıyorum. Geri kalan kısmı, Tıp Tarihi Enstitüsü'nde bir yadigârım olarak kalacak. Milletten aldığım her şeyi milleti-me iade etmek istiyorum. Arşivim ve kitaplarım, herkese açıktır. Her isteyen, basit bir fiş imzalayarak burada çalışabilir. Türkiye'de arşiv meselesi maalesef henüz ilkel durumdadır. Bir milyon fişlik bir arşive acele ihtiyacımız vardır. Böyle bir arşiv kurulacak olursa, araştırmacılar, son derece rahat çalışacaklardır. Ben, böyle bir imkân yaratıldığı takdirde, bu arşivde fahriyen çalışmaya hazırım.

Süheyl Ünver, beni Türk minyatür ve tezyinatı öğrettiği salona da götürdü. Burada 20 kadar talebe çalışıyordu. Bunların en ileri gideni Ülker Erke imiş. Kendisiyle tanıştırdı ve bazı motif ve çalışmalarını Doğan Kardeş'in kartpostal olarak bastırıldığını söyledi. Ülker Hanım'ın gördüğüm çalışmaları gerçekten nefisti.

Pek nazik profesöre teşekkür ederek ayrıldım ve Prof. Dr. Bedi Nuri Şehsüvaroğlu'nun çalıştığı salona girdim. Biyografisi hakkında bilgi rica ettim.

— 1914'te İstanbul'da doğdum, diye söze başladı Prof. Şehsüvaroğlu. 1939'da doktor çıktım. 1955'de, az kazançlı olduğu için kimsenin rağbet etmediği Tıp Tarihi kürsüsüne doçent oldum. 1962'de profesörlüğe yükseldim. 10'dan fazla yerli ve yabancı ilmi cemiyetin üyesiyim. İn-

gilizce ve Fransızca bilirim. İlk kitabımı 1948'de çıkıttı. Hicaz seyahatimi anlatır ve **Hac Yolu** adını taşır. Sonradan bir düzine kadar kitap ve broşürle binden fazla makalem yayınlanmıştır. Bir kitabımı da Türk Tarih Kurumu bastırdı.

— Sizin arşiviniz, Süheyl Bey'in arşivinden ayrı galiba?

— Evet, benim arşivim «Şehsüvaroğlu Arşivi» diye damgalıdır ve bu gördüğünüz salondadır. Ben de Süheyl Bey gibi bu arşivi şahsî gayretimle ortaya çıkardım. Çocukluğumdan beri yazılı hiç bir kâğıdı atmam. Bu bakımdan, Süheyl Bey'le aynı burçta doğmuşuzdur ve beraber çalışmamız da bu benzerliğimiz yüzünden oldu.

Prof. Şehsüvaroğlu da, Enstitü'nün diğer salonlarını ve müzelerini gezdirmek lütfunda bulundu. Enstitü'nün görebildiğim salonları şöyle: Süheyl Ünver Arşivi'nin bulunduğu iç içe iki salon, Şehsüvaroğlu Arşivi'nin bulunduğu uzun salon, Türk Tezyinat ve Minyatür Atelyesi, 2 000 kadar yazmayı da içine alan ve bir çekme katı olan Türk Tarihi Müzesi Akıl Muhtar Özden ile Neş'et Ömer İrdelp hocaların kütüphane ve eşyalarını ihtiva eden iki ayrı müze, nihayet Teknofotografi Merkezi. İki odası olan bu laboratuvar da, **Tarih Mecmuası**'nda birçok fotoğrafını yayınladığımız Hasan Âli Göksoy ile Ayhan Pekşen çalışıyor. Bu laboratuvar, idarî olarak Tıp Tarihi Enstitüsü'ne bağlı olmakla beraber, bütün İstanbul Üniversitesi için çalışıyor. Türk Tıp Tarihi Enstitüsü'nden çok memnun olarak ayrıldım.